ИЗВЕСТИЯ
НА
ВАРНЕНСКОТО АРХЕОЛОГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО
В ГР. СТАЛИН

КНИГА VIII

BULLETIN
DE LA SOCIETE ARCHEOLOGIQUE A VARNA

TOME VIII

ДЪРЖАВНО КНИГОПЕЧАТНО ПРЕДПРИЯТИЕ
„СТОЯН ДОБРЕВ — СТРАНДЖАТА"
СТАЛИН — STALINE
1951

Новооткритата сграда с мозаичен под изглежда не е просъществувала дълго. Добрата запазеност на пода въпреки лошата хоросанена спойка и съвсем слабото изтъркване на подовата повърхност потвърждават горното. Освен това, като вземем предвид, че мозайката датирахме от времето на Валентиниан I, т. е. от 364 — 375 г., и че сградата е била унищожена от пожар, можем да смятаме, че това е станало през време на готското нашествие в 377/8 г., когато Марцианопол е бил обсаден от готите и превзет.

М. Мирчев

Eine Bodenmosaik aus dem Dorf Reka Dewna

Im Jahre 1949 wurde zufällig bloss 20 cm unter dem Niveau der Chausse nach der Stadt Stalin mitten im Dorfe R. Dewna eine Bodenmosaik in einem Wohnhause in Massen 4·20 × 3·90 m entdeckt. Die Mosaik ist von Mosaikstücken in 5 Farben mit komplizierten geometrischen Ornamentationen ausgearbeitet. Unmittelbar, westlich von dieser Bodenmosaik, wurde ein zweiter Boden entdeckt, auf der selben Weise ausgearbeitet, nur mit anderen Ornamenten. Die Mosaik lässt sich zum 4. Jahrhundert datieren.

M. Mirtschew

Една ранно-християнска гробница

През 1950 г., при прокарване на канал по ул. Богомил в гр. Сталин, на около 2 м под сегашното ниво бяха открити масивни мраморни блокове и фрагменти от балюстрадни плочи с релиефни кръстове от двете страни, които находки ясно показват, че на това място, далеч извън крепостната стена на Одесос, се е издигал християнски храм. Ако сравним откритите материали с тия, намерени в базиликата в м. Пиринч тене и църквата в м. Джанавара, можем с положителност да приемем, че и тоя храм произхожда от същото време.

Източно от тия находки, на 20 м от пресечката на ул. Богомил и ул. Дебър, в самия изкоп на канала, на същата дълбочина бе открита гробница, ориентирана изток — запад, с външни размери: дълж. 4·2 м и широчина 2·1 м и вътрешни размери: 2·1 м, шир. 1·2 м и височина 1·4 м (фиг. 179). Гробницата е покрита с полуцилиндричен свод. Стените са зидани от дялан варовиков камък, а сводът — от квадратни тухли, споени с червен хоросан. Отвътре цялата гробница е измазана с дебел пласт хоросан, а отвън с хоросанена мазилка е покрит само сводът. По вътрешната мазилка не се оказаха следи от боя. В гробницата се влиза от запад по 3 иззидани стъпала и през тясно коридорче, постлано с квадратни тухли. Входът на гробницата бе намерен открит. Подът ѝ е от трамбована пръст.

От направения отвор върху свода на източния му край личи, че гробницата в миналото е била отваряна. В нея, освен части от разбъркани човешки кости, не бе намерено нищо. По своя характерен градеж гробницата може да се отнесе към VI в. и да се свърже по време с намиращия се в съседство с нея храм.

Фиг. 179 Ранно християнска гробница в гр. Сталин
Fig. 179. Frühchristliche Gruft in der Stadt Stalin

М. Мирчев

Eine frühchristliche Gruft

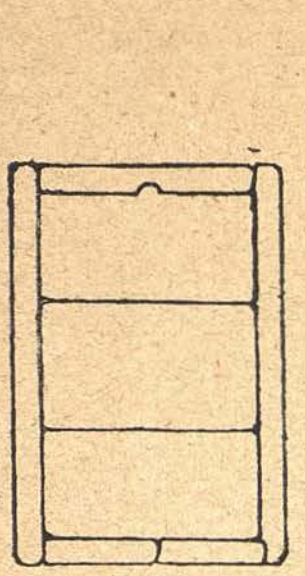
Im Jahre 1950 ist an der Strasse „Bogomil" in der Stadt Stalin, nebst den Resten einer christlichen Kirche, eine Gruft gefunden (Fig. 179). Die Grüft ist nach Ost-Westen orientiert und drinnen ist 2·1 m lang, 1·2 m breit und 1·4 m hoch. Die Steinmauern und Ziegelgewölbe sind mit rottem Mördel zusammengefügt.

Die Gruft lässt sich zum 6. Jahrh. beziehen.

M. Mirtschew

Гробница до с. Пленимир

През 1949 г. на 600 м на запад от с. Пленимир, Генерал Тошевска околия, е била открита при оране на нива каменна гробница. Гробницата се намира под малка могилка с вис. 1·20 м и с дълж. 30 м, в североизточната четвърт, с посока исток — запад, и е с размери: шир. 1·20 м, дълж. 2·05 м, вис. 1·20 м (фиг. 180). Четирите стени са от единични варовикови плочи с деб. 25 см. Подът е покрит с три плочи с размери 0·68 × 1·20 м. На източната стена, до са-

Фиг. 180. План на гробницата близо до с. Пленимир
Fig. 180. Plan de tombeau près de village de Plénimir

1. Лампичка от жълтеникава глина, вис. 3·5 см, дълж. 10 см, диам. на диска 3 см, инв. № II. 1526.

Лампичката е продълговата, със силно издаден фитилник и със широка профилирана пръстеновидна дръжка, дискът обграден с релиефен пръстен, който във вид на каналче минава по гърба на фитилника, като обхваща и отвора му. Дискът е наполовина отворен. Върху плещите на резервоара, от двете страни, има по един издатък. Дъното е плоско, обградено с релиефен венец, в средата релиефна марка-надпис с вис. на буквите 0·9 см: IANY.

2. Теракота на петле-играчка, от жълтеникава глина, вис. 8 см, дълж. 9·5 см, инв. № II. 1525, с прибрани криле. Краката са неразчленени и образуват цилиндрична подставка. Вътре играчката куха, с камъче за дрънкане.

3. Пет фрагмента от паница от червеникава глина с диам. 24·5 см, вис. 3·5 см, с червен лак и отвън, и отвътре. Паницата е плитка и раз-

Фиг. 181. Предмети, намерени в гробницата до с. Пленимир
Fig. 181. Objets trouvés dans le tombeau près de village de Plénimir

мия покрив, е изрязан отвор за влизане с размери 62 × 60 см. Той е бил затворен с плоча. Отгоре гробницата е покрита с две плочи, поставени по дължината си, с размери 2 × 1·33 м. На западната стена в средата се намира малка ниша с размери: 10 × 10 см, с дълбочина 5 см. По всяка вероятност там е била поставена намерената в гробницата лампичка. Вътре в гробницата по стените има следи от мазилка. Костите, намерени в гробницата, бяха разбъркани и не можа да се установи колко души са били погребани. Все пак между погребаните е имало и дете. За това свидетелствува теракотата — играчка, представляваща петле.

В гробницата са били намерени следните предмети (фиг. 181):

лата, ръбът на устието обл и вдлъбнат навътре, дъното плоско, на низко столче.

4. Две дръжки от съд, от жълтеникава глина, вис. 9 см. Дръжките са плоски, с по две вдлъбнатини от лицевата повърхност.

5. Три фрагмента от торква от бронз и три гвоздея с триъгълни главички от желязо.

Гробницата е от римската епоха. Подобна гробница е била открита и в с. Река Девня[1]) (Marcianopolis). След могилата с открита гробница в една посока следват още две могили. По всяка вероятност това е некрополът на близкото селище.

Г. Тончева

[1]) М. Мирчев — Антични предмети от Марцианопол, ИАИ т. XV, стр. 186.

Tombeau de pierre près du village de Plénimir

Près de village de Plénimir, arrondissement de Général Tochevo, en labourant un champ, on découvrit un tombeau familial de pierre ayant les dimenssions suivantes: 20 × 2·05 × 1·20 m. Les objets suivants y furent trouvés: un petite lampe, terre-cuite représentant un coq, deux anses de vase, trois fragments de torque de bronze (fig. 181).

D' après les objets trouvés, ce tombeau remonte à l'époque romaine.

G. Tontcheva

Икона на камък на св. Димитър

През 1950 г. в Сталинския музей постъпи под инв. № III. 270 една плоча от варовик с релиефно изображение на Св. Димитър на кон. Релиефът бе намерен в развалините на един малък параклис на южния бряг на Маслен нос, на около 200 — 300 м от фара. Той е с размери: вис. 32 см, ш. 38 см, деб. 10 см. Краищата на ъглите на релиефа са очукани. Вероятно е бил зазидан в една от стените на параклиса.

В нисък остър релиеф е представен Св. Димитър, яздещ наляво, горната част на тялото му обърната напред. Облечен е в къс, достигащ до бедрата, набран в долната си част късоръкавен хитон и с развяваща се назад хламида. Главата е леко наклонена напред, очите са предадени чрез две вдълбани точки, а устата — чрез една вдълбана хоризонтална черти-

Фиг. 182. Икона на камък на Св. Димитър
Fig. 182. Icone de pierre represantant Saint Dimitri

ца. Около главата си има нимб. В лявата си ръка, издигната нагоре, държи копие, което е предадено с една вдълбана, дълга линия. С дясната си ръка държи юздите на коня. Конят, на който има правоъгълно седло, е представен в бяг. От двете страни на главата на фигурата има по една буква А и Δ (съкратено от Ἅγιος Δημήτριος) (фиг. 182).

Г. Тончева

Icone de pierre, representant Saint-Dimitri

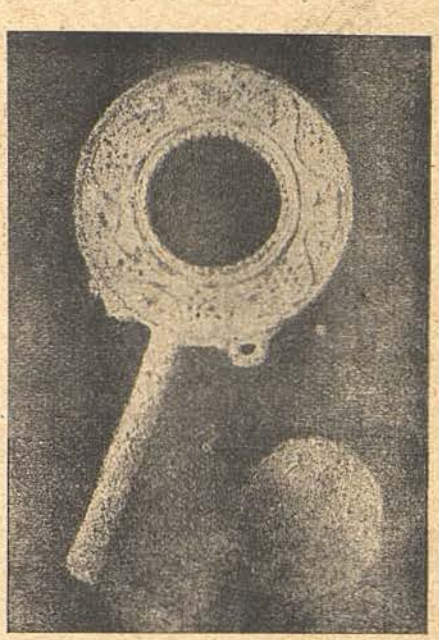
Cette icone fut trouvée sur la côte sud du cap Maslen. Dimensions: 32 × 38 × 10 cent.

En relief aigu et peu profond, Saint Dimitri est representé chevachant à gauche. Il est vêtu d'un chiton court, s'arrêtant à la cuisse, à manches courtes et d'un chlamyde flottant derrière lui. De la main gauche il porte une lance. La tête est nimbée. De chaque côté de la tête figurent la lettre A et la lettre Δ (initiales de Ἅγιος Δημήτριος) (fig 182).

G. Tontcheva

Оловна рамка от огледалце

Рамка от огледало, от олово, намерена в гроб в гр. Сталин, дълж. 13·5 см, диаметър на пластинката 5·5 см. Сега в Сталинския музей, записана под инв. № II. 2988 (фиг. 183). Част от дръжката в долния край отчупена.

Фиг. 183. Оловна рамка от огледалце и диск от същото огледалце
Fig. 183. Cadre de miroir de plomb et disque du même miroir

Рамката и дръжката са изляни от един къс. От лицевата страна рамката е украсена със слабо изпъкнали гроздове и бръшлянови листа, а от опаката — с растителен орнамент. Дръжката е украсена от лицевата страна с яйцевиден орнамент, а от опаката — с растителен. До дръжката има две полукръгли издатини във форма на ухо (едната отчупена). В рамката е било поставено амалгамирано стъкло, което е било прикрепено към рамката с кръгла пластинка. При нашето огледалце е запазена само пластинката, която от опаката страна